

TÜRKİYE VE POLONYA’DA UYGULANAN MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMLARININ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ TEMEL YETERLİK ALANLARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Tuba YOKUŞ, Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Hamit YOKUŞ, Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ÖZET

Müzik öğretmenliği eğitimi, bu mesleğe yönelen ve yöneltlen bireyleri müzik alanında öğretmenleştirme sürecidir ve bu süreç genel olarak müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği yeterlikler üzerinde odaklanmaktadır. Bu bakımdan ele alındığında müzik öğretmenliği eğitimi, bireylere müzik öğretmenliği yeterliklerini kazandırma ve geliştirme sürecidir. Karşılaştırmalı Eğitim, farklı kültürler ve farklı ülkelerde, iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlikleri ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, açıklayan ve insanları eğitime yolları hakkında yararlı teklifler getiren bir disiplindir. Bu kapsamda karşılaştırmalı eğitim mevcut eğitim sorunlarını ve nedenlerini, diğer toplumlardaki benzer ya da farklı etkenlere değinerek saptamamıza ve mevcut sorunlara çözüm önerileri getirmemize katkıda bulunur. Bu çalışmada, Polonya ve Türkiye’de uygulanmakta olan müzik öğretmenliği lisans programları, yapılandırılmış nitel içerik analizi yöntemine dayalı olarak araştırmacılar tarafından sınıflandırılan müzik öğretmenliği temel yeterlik alanları açısından karşılaştırılarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, her iki programda da müzik öğretmenliği temel yeterlik alanlarına göre sınıflandırılan derslerin sayısal olarak birbirine yakın derecede dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca, programlar karşılaştırıldığında müzik öğretmenliği yeterlik alanları açısından temel oluşturacak bazı derslerin benzerlik göstermesine karşın; Türkiye’de uygulanan programın öğretmen adaylarının daha geniş kapsamda çalışma alanı sağlama yönünde temel oluşturduğu (okul öncesi müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi), bununla birlikte bu kapsamın uzmanlık alanını açısından geniş tutulduğu görülmektedir. Diğer taraftan, Polonya’da programın daha çok ilk ve ortaöğretim müzik öğretmenliği yeterlikleri açısından biçimlendirildiği belirlenmiştir. Ayrıca Türkiye’deki müzik öğretmenliği lisans programlarında yer alan bazı derslerin yeniden yapılandırılmasına yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, Türkiye ve Polonya’da Müzik Öğretmenliği Eğitimi, Müzik Eğitimi, Karşılaştırmalı Eğitim.

1. Giriş

Müzik eğitimi, örgün eğitim sisteminin önemli eğitim alanlarından biridir. Örgün eğitim kurumlarında müzik eğitimi, müzik öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Müzik öğretmenliği, içerisinde hem genel öğretmenlik bilgisini hem de özel/alan öğretmenlik meslek bilgisini barındıran özel bir ihtisas alanıdır.

Erden (1998)'e göre öğretmen; “örgün eğitim kurumlarında öğretimi sağlayan ve belli bir program çerçevesinde planlı eğitim etkinlikleri düzenleyerek öğrencilerde programlar doğrultusunda istendik davranış değişikliği meydana getiren kişidir” (s. 38). Kaya'ya göre ise öğretmen, “bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün oluşturulmasında, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleştirilmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında başrol oyuncusu”dur (akt. Akbulut, 2007: 2).

Bu tanımlardan yola çıkarak müzik öğretmeni ise; örgün eğitim kurumlarında belli bir program çerçevesinde müzik alanında öğretimi sağlayan, planlı müzik eğitimi etkinlikleri düzenleyerek bireylerde istendik davranış değişikliği meydana getiren, bireylerin sosyalleştirilmesini ve toplumun müziksel kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasını sağlayan kişi olarak tanımlanabilir.

Ülkemizde müzik öğretmenliği eğitiminin Cumhuriyet dönemi ile birlikte başladığı bilinmektedir. 1924 yılında, Musiki Muallim Mektebi'nin açılmasıyla varlık bulan bu öğrenim dalı, Musiki Muallim Mektebinin devamı olan Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünün 1937-38 yıllarında müzik öğretmeni yetiştirme programına başlamasıyla köklenip gelişmiştir (Uçan, 2001: 156). Müzik öğretmenliği eğitimi uzun yıllar P. Hindemith'in (1895-1963) 1936 yılında oluşturduğu programla gerçekleşmiş, 1982 yılında müzik öğretmenliği eğitiminin üniversite sisteme dahil edilmesiyle müzik öğretmenliği yetiştirme işi akademik bir boyut kazanmış ve yeni eğitim programları oluşturulmuştur (Kalyoncu, 2004: 1). Programlar oluşturulurken, hem içerik hem de kadrolar itibarıyla eğitim bilimi ile öğretmenlik alanını kaynaştıracak şekilde yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştır (Erdoğan, 2003: 253).

Öğretmen yetiştirme işlevinin 1982 yılında üniversitelere devredilmesinin ardından, günümüze değin yapılan öğretmen yetiştirmeye yönelik uygulamalar üç dönemi kapsamaktadır. Bunlardan ilki, 1982-1997 yılları arasında geçen başlangıç dönemindeki uygulamalar; ikinci dönem, 1997 yılında gerçekleştirilen geniş kapsamlı yeniden yapılanma ve 2006 yılına kadar olan dönem; üçüncü dönem ise, 2006 yılındaki program güncellemelerine ilişkin yeni düzenleme dönemidir (YÖK, 2007). Günümüzde, Eğitim Fakülteleri GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında 2006 yılında güncellemeler ve yeni düzenlemeler yapılarak oluşturulan MÖLP uygulanmaktadır (YÖK, 2006).

Üniversitelerde öğretmenlik eğitimi eğitim fakültelerinde gerçekleştirilmekte, müzik öğretmenliği eğitimi ise Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri (GSEB) Müzik Eğitimi Anabilim Dalları tarafından yürütülmektedir. Müzik öğretmenliği eğitimi, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (MÖLP) çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde müzik öğretmenliği lisans programı dört yıllık bir eğitim sürecini kapsamaktadır. Bu programı başarıyla tamamlayan müzik öğretmeni adaylarına “müzik öğretmeni” unvanı verilmektedir ve ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde öğretmenlik yapabilmektedir. Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları, müzik öğretmeni yetiştirmek üzere öğrencilerini özel yetenek sınavıyla seçerek belirlemektedir ve uygulamalar sınavı yapan kurumlara ve amaçlarına göre farklılıklar gösterebilmektedir.

Polonya’da ise müzik öğretmenliği eğitimi programı lisans düzeyinde beş yıllık bir eğitim sürecini kapsamaktadır. Müzik eğitimi programından mezun olan öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müzik öğretmenliği yapabilmektedir (The Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdansk, 2006, 9). Buna ek olarak, müzik eğitimi alanında genel müzik öğretmenliği dışında dal öğretmenliğine yönelik eğitim programları bulunmaktadır. Bu kapsamda diploma almaya hak kazanan öğrenciler; müzik akademilerinde, üniversitelerde, yüksek pedagoji okullarında ve birinci ve ikinci derece müzik okullarında öğretmenlik yapabilirler (The Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdansk, 2006:a). Polonya’da öğretmenler yüksek öğretim yeterliklerine sahip olmalıdır. Mesleki müzik eğitimi programı devlet tarafından kontrol edilmektedir. Bu kapsamda her programın 1/3’ünün çekirdek programı kapsamı gerekmektedir. Ülkede çok çeşitli türlerde üniversite dışı ve üniversite yüksek öğretim kurumu vardır. Bunlar üniversite dışı yüksek mesleki okullar, öğretmen eğitimi kolejleri, geleneksel üniversiteler, teknik üniversiteler ve akademilerdir.

Yüksek öğretime giriş için tüm kurumlar final sınavı sertifikası istemektedirler. Kabul, pek çok fakülte tarafından düzenlenen giriş sınavlarına dayanmakta veya serbest alımla yapılmaktadır. Pek çok durumda, bu kurumlar alım prosedürlerini nasıl organize edeceklerine karar verme konusunda serbesttirler.

Üç veya dört yıllık yüksek meslek eğitimi sonunda öğrencilere mesleki yeterlik diploması ve iş piyasasına ya da genişletilmiş yüksek eğitime girme imkanı veren *licencjat* veya *inzynier* unvanını alırlar. 4.5 ila 6 yıllık süresi olan üniversiteler ve diğer üniversite türü kurumlar üniversite yüksek öğretim diploması verirler (Avrupa’daki eğitim sistemi üzerine özet belgeler, 2005: 4).

a. İlköğretim düzeyi: öğretmenin üniversite türü yüksek eğitimi (öğretmenlere *licencjat* veya *magister* ünvanları verilen 3 veya 5 yıl süreli öğretim) veya üniversite dışı yüksek öğretim türünü (öğretmenlerin diploma aldığı 3 yıl süreli öğretim) tamamlamış olması gerekmektedir.

b. Orta öğretim birinci devre düzeyi: *licencjat* veya *magister* derecesi,

c. Orta öğretim ikinci devre seviyesi: *magister* derecesini tamamlamış olmaları gerekmektedir.

1.1. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Temel Yeterlik Alanları

Müzik öğretmenliği eğitiminin amacına uygun gerçekleşebilmesi adayların temel öğretmen niteliklerini kazanabilecek şekilde eğitilmelerine bağlıdır. Bu da öğretmenlik eğitimi sürecinin ve öğretim programının öğretmen yeterliklerine göre planlanması ve uygulanmasıyla ilişkilidir.

Şahin’e göre yeterlik kavramı, “bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özellikler”i ifade eder (akt. Akbulut, 2007: 2). Öğretmenlikte ise yeterlik kavramı, bir öğretmenin alanı ile ilgili sahip olması gereken temel nitelikleri ve donanımları ifade eder (Kalayoncu, 2004: 2). Buna göre bir müzik öğretmenin yeterliliği onun alanı ile ilgili sahip olması gereken nitelik ve donanım ile değerlendirilebilir.

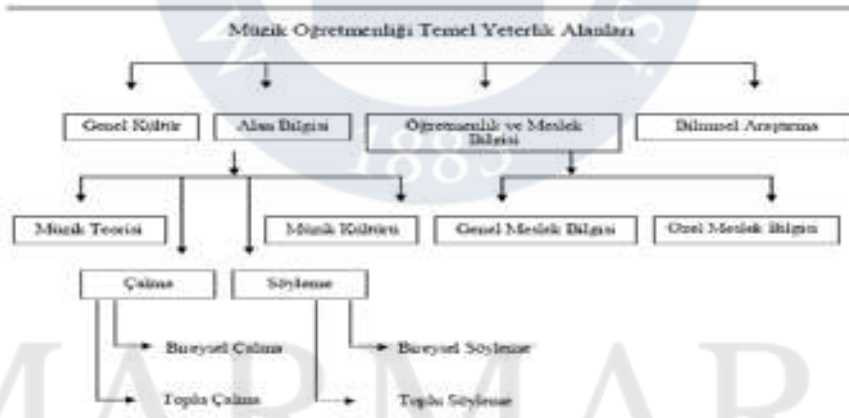
Ülkemizde, Milli Eğitim Temel Kanununda öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda öğretmen nitelikleri Milli Eğitim Temel Kanunu’nda “genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon” olarak belirlenmiştir (MEB, 1973). Diğer taraftan, MÖLP, alan bilgisi ve becerileri, öğretmenlik ve meslek bilgisi becerileri, genel kültür derslerini içermektedir.

Uçan (2005)'a göre, öğretmen adayları, ayrıca lisans düzeyinde bilimsel çalışma disiplini-anlayışı-yaklaşımı ve anlamlı bir sorunu bilimsel düşünme-araştırma-çözme-raporlaştırma becerisi veya bunları pekiştiren bir yeterlik kazanmalıdır. Aynı zamanda bir müzik öğretmeni, genel-özel müzik öğretim yöntem ve tekniklerine; çağdaş uygarlığın getirdiği müziksel yeniliklere, müzik teknolojisine ait gelişmelere, müzik öğretim yöntem ve tekniklerindeki gelişmelere, bilim ve teknolojiyi her aşamada kullanma ile ilgili bilgi, beceri, davranışlara sahip bulunmalıdır (Küçüköncü, 2006).

Bu kapsamda, YÖK (2007) tarafından lisans derecesini almaya hak kazanan öğrencilerin asgari olarak sahip olması gereken bilgi, beceri ve yetkinliklere göre tanımlanan genel öğrenim çıktılarındaki bireyin “Sahip olduğu bilgi, kavrayış ve becerilerini, geniş bir alandaki kavramları, fikirleri ve verileri bilimsel yöntemler ile değerlendirmek, karmaşık problem ve konuları belirlemek ve analiz etmek için kullanabilmek; kendi alanındaki sıradan problemlerin dışında kanıta ve araştırmalara dayalı öneri ve tartışmalar yapabilme” yeterliğine sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda bilimsel araştırma ile ilgili dersler müzik öğretmenliği temel yeterlik alanları açısından araştırmacılar tarafından programların karşılaştırılmasından ayrı bir temel yeterlik alanı olarak değerlendirilmiştir.

Yukarıda açıklanan genel öğretmen yeterliklerinden yola çıkarak müzik öğretmeni yeterlikleri araştırmacılar tarafından aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır.

Şekil 1. Müzik Öğretmenliği Temel Yeterlik Alanları



1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve Polonya’da uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarını karşılaştırarak müzik öğretmenliği temel yeterlik alanları açısından benzer ve farklı uygulamaları ortaya koymak ve müzik öğretmenliği lisans programlarının geliştirilmesine yönelik teorik ve pratik katkıda bulunmaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problemini “Türkiye ve Polonya’da uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarının müzik öğretmenliği temel yeterlik alanları açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” cümlesi oluşturmaktadır.

1.4. Alt Problemler

- Türkiye ve Polonya’da uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarının genel kültür temel yeterlik alanı açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

ii. Türkiye ve Polonya’da uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarının alan bilgisi temel yeterlik alanı açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

iii. Türkiye ve Polonya’da uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarının öğretmenlik ve meslek bilgisi temel yeterlik alanı açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

iv. Türkiye ve Polonya’da uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarının bilimsel araştırma temel yeterlik alanı açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

i. Türkiye’de Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Uygulanan Müzik Öğretmenliği Lisans Programı ve Polonya’da Gdansk Stanislaw Moniuszko Müzik Akademisi Lisans Programı,

ii. Araştırmacılar tarafından sınıflandırılan müzik öğretmenliği temel yeterlik alanları ile sınırlandırılmıştır.

2. Yöntem

Çerçevesi bakımından betimsel araştırma niteliğinde olan bu araştırma, özel çerçevesi ve yapıldığı çevre bakımından bir karşılaştırmalı müzik eğitimi bilimi araştırmasıdır. Araştırmanın tipi doküman analizi, yöntemi ise yapılandırılmış nitel içerik analizidir. Analizler programın tüm boyutlarını kapsamayıp araştırmacıların temel aldığı kategorilerle sınırlıdır. Araştırma kapsamında Türkiye ve Polonya’daki müzik öğretmenliği lisans programları genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik ve meslek bilgisi ve bilimsel araştırma olmak üzere dört kategoride sınıflandırılmıştır. Her alanına yönelik derslerin sınıflandırmaları ayrı ayrı tablolastırılarak karşılaştırılmıştır. Evren örnekleme temsil etmektedir.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında Gdansk Stanislaw Moniuszko Müzik Akademisi’nde (GSMMA) ve Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda (MÜFGSEBMEABD) uygulanan müzik öğretmenliği lisans programı Şekil 1’de belirtilen müzik öğretmenliği temel yeterlik alanları açısından karşılaştırılmıştır.

Tablo 1. GSMMA ve MÜFGSEBMEABD’de Uygulanan Lisans Programlarında Yer Alan Derslerin Genel Dağılımı

Alanlar	GSMMA		MÜFGSEBMEABD	
	f	%	f	%
Genel Kültür	8	17	7	14,3
Alan Bilgisi	21	44,7	23	46,9
Öğretmenlik ve Meslek Bilgisi	14	29,8	16	32,7
Bilimsel Araştırma	4	8,5	3	6,1
Toplam	47	100	49	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi GSMMA’de lisans programında yer alan ders sayısı 47 iken MUEFG-

SEBMEABD’de 49’dur. Lisans programlarında yer alan alanlara ilişkin ders sayısının her iki üniversitede de sayısal olarak birbirine yakın derecede dağılım gösterdiği görülmektedir.

Genel Kültür Derslerinin Karşılaştırılması

Tablo 2. Genel Kültür Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Felsefe	Felsefeye Giriş
Kültür Tarihi	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
Estetik	Estetik
Yabancı Dil	Yabancı Dil
Güzel Sanatlar	Türkçe: Sözlü Anlatım
Bilişim	Türkçe: Yazılı Anlatım
Beden Eğitimi	Bilgisayar
Temel Latince	

Tablo 2’de görüldüğü gibi, “Felsefe”, “Estetik”, “Yabancı Dil” dersleri her iki üniversitenin lisans programında da yer almaktadır. Bununla birlikte, GSMMA’da “Kültür Tarihi”, “Güzel Sanatlar”, “Bilişim”, “Beden Eğitimi”, “Temel Latince” dersleri genel kültür dersleri kapsamında programda yer alırken, MÜFGSEBMEABD’nin programında bu derslerden farklı olarak “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi”, “Türkçe: Sözlü Anlatım”, “Türkçe: Yazılı Anlatım” ve “Bilgisayar” dersleri yer almaktadır. Buna ek olarak, GSMMA programında genel kültür dersleri on yarıyla dağılırken; MÜFGSEBMEABD’nin programında bu derslerin ilk iki yarıyıl da yer bulduğu görülmektedir.

Alan Bilgisi Derslerinin Karşılaştırılması

Alan Bilgisi dersleri dört alt başlık altında ele alınarak karşılaştırılmıştır.

Müzik Teorisi Derslerinin Karşılaştırılması

Tablo 3. Müzik Teorisi Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Armoni: Klasik ve Çağdaş Dönem	Müziksel İşitme Okuma Yazma
Müzik Formları Analizi	Armoni-Kontrpuan-Eşlik
Partitür Okuma	Müzik Biçimleri
Kulak Eğitimi	Türk Müziği Çokseslendirme
Kompozisyon ve Düzenlemeye Giriş	Eğitim Müziği Besteleme
Orkestrasyon	
Kontrpuan	
Çağdaş Partitür Analizi	

Tablo 3’te görüldüğü gibi, GSMMA’da yer alan “Kulak Eğitimi”, “Müzik Formları Analizi” dersleri MÜFGSEBMEABD’de yer alan “Müziksel İşitme Okuma Yazma” ve “Müzik Biçimleri”

dersleri benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte, GSMMA’da ayrı ayrı yer verilen “Armoni” ve “Kontrpuan” dersleri MÜFGSEBMEABD’de “Armoni-Kontrpuan-Eşlik” adı altında birlikte ele alınmıştır. Ayrıca, GSMMA’da “Müzik Stilleri Tarihi ve Kompozisyon Teknikleri”, “Kompozisyon ve Düzenlemeye Giriş” ve “Orkestrasyon” derslerine birbirinin devamı-tamamlayıcısı olarak yer verildiği düşünülmektedir. MÜFGSEBMEABD’nin programına bakıldığında ise, “Türk Müziği Çokseslendirme” ve “Eğitim Müziği Besteleme” derslerine yaratıcılık düzeyinde yer verildiği söylenebilir. Fakat bu derslerin daha etkili olmasını sağlayacak öncül derslere (Müzik Stilleri Tarihi ve Kompozisyon Teknikleri, Kompozisyon ve Düzenlemeye Giriş, Orkestrasyon vb.) yer verilmesinin bu dersleri daha verimli hale getireceği düşünülmektedir.

Çalma Derslerinin Karşılaştırılması

Çalma alanına dayalı dersler Bireysel Çalma ve Toplu Çalma alt başlıkları altında iki kısımda ele alınmıştır.

Tablo 4. Bireysel Çalma Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Piyano	Piyano
Diğer Çalgı	Bireysel Çalgı
Okul Çalgıları	Okul Çalgıları
Piyano ve Org Doğaçlaması	Eşlik Çalma
İlgili Repertuar –Egzersizlerle	Elektronik Org Eğitimi

Tablo 4’de görüldüğü gibi, “Piyano”, “Okul Çalgıları” ve “Bireysel Çalgı” derslerine her iki programda da yer verilmiştir. MÜFGSEBMEABD’de tüm dersler çalma üzerine odaklanırken, GSMMA’da yer alan “Piyano ve Org Doğaçlaması” dersi çalma becerisinin yaratıcılık düzeyinde ele alınması bakımından önemli görülmektedir. Buna ek olarak, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) müzik öğretmenliği özel alan yeterlikleri çerçevesinde, “Kuramsal-Uygulamalı Bilgi ve Beceriler” alanı kapsamında doğaçlama uygulamaları gerçekleştirebilmeleri beklenmektedir (MEB 2008). Bu doğrultuda, Türkiye’de müzik öğretmenliği lisans eğitimi programında doğaçlamaya yönelik bir dersin yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 5. Toplu Çalma Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Ensemble	Orkestra/Oda Müziği

Tablo 5’te görüldüğü gibi bu alana yönelik derslerin her iki programda da benzer şekilde ele alındığı görülmektedir.

Söyleme Derslerinin Karşılaştırılması

Söyleme alanına dayalı dersler Bireysel Söyleme ve Toplu Söyleme alt başlıkları altında iki kısımda ele alınmıştır.

Tablo 6. Bireysel Söyleme Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Ses Üretme ve Ses Üretme Yöntemleri	Bireysel Ses Eğitimi

Tablo 6’da görüldüğü gibi, her iki programda da bireysel söylemeye yönelik derslere yer verilmiştir.

Tablo 7. Toplu Söyleme Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Kadın Korusu	Koro
Erkek Korusu	Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması
Gregorian Ezgileri	Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması

Tablo 7’de görüldüğü gibi, her iki programda da “Koro” derslerine yer verilmesine karşın GSMMA’da koro dersi “Kadın Korusu” ve “Erkek Korusu” olmak üzere iki şekilde ele alınmıştır. MÜFGSEBMEABD’de ise öğrencilerin kendi kültürlerine ait müzik dağarını tanıması bakımından geleneksel müzik uygulamalarına yer verilmesi önemli görülmektedir.

Müzik Kültürü Derslerinin Karşılaştırılması

Tablo 8. Müzik Kültürü Dersleri

GSMMA	MÜFGSEBMEABD
Sanat Entegrasyonu	Genel Müzik Tarihi
Ana Hatlarıyla Etnomüzik	Müzik Kültürü
Müzik Stilleri Tarihi ve Kompozisyon Teknikleri	Türk Müzik Tarihi
	Geleneksel Türk Halk Müziği
	Geleneksel Türk Sanat Müziği
	Güncel ve Popüler Müzikler
	Oyun Dans ve Müzik
	Çalgı Bakım Onarım Bilgisi

Tablo 8’de görüldüğü gibi, GSMMA’da bu alana yönelik “Sanat Entegrasyonu” ve “Ana Hatlarıyla Etnomüzik” derslerine yer verilirken, MÜFGSEBMEABD’de müzik kültürü alanına yönelik derslere kapsamlı bir şekilde yer verildiği görülmektedir. Programda yer alan derslerin geçmişten günümüze, genelden özele birbirini tamamlar-bütünler nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, uluslar arası/kültürler arası etkileşimlerin günümüzde yaygınlaştığı göz önüne alındığında

GSMMA’da yer verilen Ana Hatlarıyla Etnomüzik dersinin müzik eğitimi lisans programlarında yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri Öğretmenlik Genel Meslek Bilgisi ve Öğretmenlik Özel Meslek Bilgisi dersleri olmak üzere iki kısımda ele alınmıştır.

Tablo 9. Öğretmenlik Genel Meslek Bilgisi Dersleri

GSMMA	MÜEFGSEBMEABD
Psikoloji ve Müzik Psikolojisi	Eğitim Bilimine Giriş
Öğretim Yöntemleri ve Müzik Öğretim Yöntemleri	Eğitim Psikolojisi
Konuşma Biçimiyle Düz Yazı Ve Şiir Yorumu (Teorik)	Öğretim İlke ve Yöntemleri
Konuşma Biçimiyle Düz Yazı Ve Şiir Yorumu (Uygulama)	Rehberlik
	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı
	Sınıf Yönetimi
	Ölçme ve Değerlendirme
	Türk Eğitim Tarihi

Tablo 9’da görüldüğü gibi GSMMA’da Öğretmenlik Genel Meslek Bilgisi alanına yönelik lisans programında yer alan dersler, “Psikoloji ve Müzik Psikolojisi”, “Öğretim Yöntemleri ve Müzik Öğretim Yöntemleri”dir. MÜEFGSEBMEABD’de yer alan derslerin sayısal olarak daha fazla olduğu ve dolayısıyla kapsam olarak da genel öğretmenlik mesleğine yönelik daha geniş bir perspektifte ele alındığı söylenebilir. GSMMA’da yer alan derslerin ise, Öğretmenlik Genel Meslek Bilgisi’nin yanında Öğretmenlik Özel Meslek Bilgisi alan derslerini de kapsadığı görülmektedir.

Bununla birlikte GSMMA’da yer alan “Konuşma Biçimiyle Düz Yazı Ve Şiir Yorumu” dersine programda yer verilmesinin öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin üst düzeyde etkili olabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 10. Öğretmenlik Özel Meslek Bilgisi Dersleri

GSMMA	MÜEFGSEBMEABD
Müzik Eğitimi Yöntemleri ve Teorisi	Özel Öğretim Yöntemleri
Kulak Eğitimi Yöntemleri	Piyano ve Öğretimi
Temel Müzik Öğrenme Yöntemleri	Bireysel Çalgı ve Öğretimi
Koroyla Çalışma Yöntemleri ve Koro Repertuarı	Müzik Toplulukları Eğitimi ve Yönetimi
Yönetme	Eğitim Müziği Dağarı
Toplu Söyleme Yöntemleri	Okul Öncesi Eğitimde Genel Yaklaşımlar
Genel Eğitim Okullarında Dersler	Okul Deneyimi
Müzik Okullarında Dersler	Öğretmenlik Uygulaması
Müziğin Beden Dili	
Müzik Sunum Yöntemleri	

Tablo 10’da görüldüğü gibi, her iki programda da özel meslek bilgisine yönelik dersler kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. GSMMA’da yer alan “Müzik Eğitimi Yöntemleri ve Teorisi” dersi MÜEFGSEBMEABD’de yer alan “Özel Öğretim Yöntemleri”; GSMMA’da yer alan “Koroyla Çalışma Yöntemleri ve Koro Repertuarı”, “Yönetme” dersleri MÜEFGSEBMEABD’de yer alan “Müzik Toplulukları Eğitimi ve Yöntemi” ve “Eğitim Müziği Dağarı” dersleriyle benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte GSMMA’da yer alan “Müziğin Beden Dili” dersi müzik öğretmen adaylarının vücut dilini kullanmaları ve dolayısıyla etkili müziksel iletişim kurma becerilerinin gelişmesi açısından önemli görülmektedir. Her iki programda da öğretmenlik uygulamasına dersleri bulunmaktadır. Fakat GSMMA programında öğretmenlik uygulaması “Genel Eğitim Kurumlarında Dersler” ve “Müzik Okullarında Dersler” olmak üzere hem genel eğitim hem de mesleki eğitim kurumlarına yönelik olarak gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, MÜEFGSEBMEABD’de “Okul Öncesi Eğitimde Genel Yaklaşımlar” dersi öğretmen adaylarının okul öncesi müzik eğitimi yaklaşımlarını tanımaları açısından; “Piyano ve Öğretimi” ve “Bireysel Çalgı ve Öğretimi” dersi, dal eğitimi alanına yönelmesi bakımından dikkat çekicidir. Bu da, uygulanan programın öğretmen adaylarına daha geniş kapsamda (okul öncesi müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi) çalışma alanı sağlama yönünde temel oluşturduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Bilimsel Araştırma Derslerinin Karşılaştırılması

Tablo 11. Bilimsel Araştırma Dersleri

GSMMA	MÜEFGSEBMEABD
Tez Semineri	Bilimsel Araştırma Teknikleri
Tez Konsültasyonu	Proje-Tez
Müzik Eleştirisi ve Sunum Semineri	Topluma Hizmet Uygulamaları
Sosyal İletişim ve Kültürel Projeler	

Tablo 11’de görüldüğü gibi GSMMA’da bilimsel araştırma dersleri kapsamında, “Tez Semineri”, “Tez Konsültasyonu”, “Sosyal İletişim ve Kültürel Projeler” dersleri lisans programında yer alırken, MÜEFGSEBMEABD’nin lisans programında bu kapsamda, “Bilimsel Araştırma Teknikleri”, “Proje-Tez” ve “Topluma Hizmet Uygulamaları” derslerine yer verilmiştir. Programlarda yer alan dersler karşılaştırıldıklarında birebir aynı şekilde ifadeledirilmemesine karşın her iki üniversitenin de Bilimsel Araştırma Alanına yönelik benzer dersleri programlarında uyguladıkları görülmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen verilerden ortaya çıkan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

1. GSMMA’nın ve MÜEFGSEBMEABD’nin müzik öğretmenliği lisans programlarında yer alan ders sayısı birbirine yakındır. Ayrıca müzik öğretmenliği yeterlik alanlarına göre sınıflandırılan derslerin her iki programda da birbirine yakın derecede dağılım gösterdiği görülmektedir.

2. Müzik Teorisi dersleri kapsamında her iki programda da ortak alan derslerine yer verilmiştir. Ancak programlar karşılaştırıldıklarında, GSMMA’ da yer alan müzik teorisi derslerinin, daha detaylı bir şekilde ayrı ayrı ele alındığı görülmektedir.

3. Bireysel çalgı derslerine yönelik ortak çalgıların her iki programda da yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte GSMMA’ da yaratıcılığa yönelik derslere de yer verildiği göze çarpmaktadır.

4. Söyleme alanına yönelik, Bireysel Söyleme ve Toplu Söyleme dersleri her iki programda da yer almaktadır. Ancak GSMMA’nın programında Toplu Söyleme kapsamında yer alan koro dersinin “Kadın Korosu” ve “Erkek Korosu” olmak üzere ayrı ayrı ele alınarak programa yerleştirilmesi dikkat çekicidir. Bununla birlikte MÜFGSEBMEABD’nin programında, GSMMA’nın programından farklı olarak geleneksel müzik dağarına yönelik derslere de yer verildiği görülmektedir.

5. MÜFGSEBMEABD’nin programında yer alan Müzik Kültürü alanına yönelik derslerin, GSMMA’nın programına göre daha kapsamlı bir şekilde ele alındığı görülmektedir. MÜFGSEBMEABD’nin programında “Genel Müzik Tarihi” ve “Müzik Kültürü” derslerinin yanında geleneksel müzik kültürü derslerine de yer verilmesinin, müzik öğretmen adaylarının bu alana yönelik yeterlikleri açısından faydalı olduğu düşünülmektedir.

6. GSMMA’nın programında Öğretmen Genel Meslek Bilgisi kapsamında yer alan derslerin, Öğretmenlik Özel Meslek Bilgisi alanını da kapsadığı; MÜFGSEBMEABD’nin programında ise, bu alana yönelik derslerin, Öğretmenlik Meslek Bilgisine yönelik genel eğitim bilimleri kapsamında ele alındığı görülmektedir.

7. Öğretmenlik Özel Meslek Bilgisi’ne yönelik her iki programda da yer verilen benzer dersler bulunmaktadır. GSMMA’nın programında yer alan “Öğretmenlik Uygulaması” dersi hem genel hem de mesleki eğitim kurumlarına yönelik olarak düzenlenmiştir. Bununla birlikte, programda yer alan “Müziğin Beden Dili” dersi öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin gelişmesi bakımından önemli görülmektedir.

8. MÜFGSEBMEABD’nin programında yer alan “Piyano” ve “Bireysel Çalgı” öğretimi dersleri, programın, müzik öğretmeni adaylarının okul öncesi ve mesleki müzik eğitimi alanlarına yönelik yeterliklerini geliştirmeye yönelik düzenlendiğini düşündürmektedir.

9. Bilimsel Araştırma Dersleri her iki programda da yer almaktadır. Bu alana yönelik derslere programda yer verilmesi, müzik öğretmen adaylarının lisans düzeyinde bilimsel çalışma disiplini ve anlayışı becerilerini kazanmaları açısından önemli görülmektedir.

Türkiye’de müzik öğretmenliği programının ağırlığı genel müzik öğretmenliği gözükmekle birlikte; programın, okul öncesi müzik öğretmenliği, çalgı eğitimi öğretmenliği gibi daha özel alan öğretmenliğine yönelik derslerin de yer aldığı göze çarpmaktadır. Polonya’da ise bu açıdan programın genel müzik öğretmenliği ağırlıklı oluşturulduğu söylenebilir. Bununla birlikte Polonya’da ayrıca “instrumental performing” bölümlerinde dal öğretmeninin yetişmesine de olanak sağlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye’de özetle çok yönlü bir müzik öğretmeni yeterlik alanları modelinin ele alındığı söylenebilir.

4.1. Öneriler

1. MÜFGSEBMEABD'nin lisans programında yer verilen Öğretmenlik Genel Meslek Bilgisi'ne yönelik bazı dersler, GSMMA'nın aynı alana yönelik programında yer verildiği gibi, özel meslek bilgisi dersleri ile bir arada ele alınmalıdır. Örneğin; Eğitim Psikolojisi, Müzik Psikolojisi dersi konuları ile birlikte ele alınabilir.

2. GSMMA'da Öğretmenlik Özel Meslek Bilgisi kapsamında yer alan Müziğin Beden Dili dersinin müzik eğitiminde iletişim becerilerini geliştirdiği düşünüldüğünde, MÜFGSEBMEABD'nin mevcut müzik öğretmenliği lisans programında da bu alana yönelik bir derse yer verilmelidir.

3. MÜFGSEBMEABD programında yer alan Armoni-Kontrpuan-Eşlik dersi GSMMA'daki gibi ayrı ayrı ele alınmalıdır.

4. Müzik Teorisi kapsamında MÜFGSEBMEABD programında yer alan Eğitim Müziği Besteleme ve Türk Müziği Çok Seslendirme derslerine temel oluşturması açısından Müzik Stilleri Tarihi ve Kompozisyon Teknikleri ve Kompozisyona Giriş gibi derslere programda yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, E. (2007). *Günümüz müzik eğitimcisi nasıl olmalıdır?*. 3 Haziran 2007, <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/say%C4%B120/3-g%C3%BCn%C3%BCm%C3%BCz%20m%C3%BCzik%20e%C4%9Fitimcisi%20nas%C4%B1%20olmal%C4%B1d%C4%B1r.pdf>. Avrupa’daki eğitim sistemleri üzerine özet belgeler: Polonya (b.t.). 3 Haziran 2007, [http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Poland%20\(TR\).doc](http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Poland%20(TR).doc).
- Barışeri, N. Özdek, A. ve Can, M. (2006). *Müzik öğretmenliği lisans programı geliştirme çalışmaları*.
- A. A. Yayla ve F. Yayla (Ed.), *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi ulusal müzik eğitimisempozyumu 26-28 nisan 2006* içinde (37-57). Denizli: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2003). *Çağdaş eğitim sistemleri* (5. Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Kalyoncu, N. (2004). Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı, *SDÜ 1924-2004 musiki muallim mektebinden günümüze müzik öğretmeni yetiştirme sempozyumu 7-10 Nisan 2004*. Isparta.
- Küçüköncü, H. Y. (2006). Türk eğitim sistemindeki yeniden yapılanma sürecinde müzik öğretmeni modelleri. A. A. Yayla ve F. Yayla (Ed.), *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi ulusal müzik eğitimi sempozyumu. 26-28 nisan 2006* içinde (19-36). Denizli: Anı Yayıncılık.
- MEB (2008). Müzik öğretmeni özel alan yeterlikleri.
- The Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdansk. (2006). *European Credit Transfer System Information Pack*. 9 Mayıs 2007, <http://www.amuz.gda.pl>.
- Uçan, A. (2001). Müzik öğretimi nasıl geliştirilebilir?. A. Say, (Ed.), *Müzik öğretimi* (3. Basım) içinde (152-159). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi* (3. Basım). Ankara: Önder Matbaacılık.
- Uçan, A. (2006). Müzik öğretmenliği yeterlikleri. A. A. Yayla ve F. Yayla (Ed.), *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi ulusal müzik eğitimi sempozyumu 26-28 nisan 2006* içinde (68-791). Denizli: Anı Yayıncılık.
- YÖK (2006). Müzik öğretmenliği lisans programı. 16 Şubat 2007, <http://www.yok.gov.tr/egitim>.
- YÖK (2007). Yüksek öğretim yeterlikleri çerçevesi. Ankara.



MARMARA
ÜNİVERSİTESİ